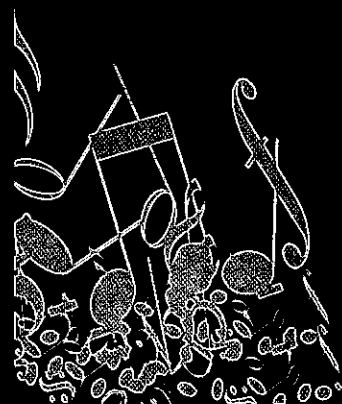

INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG

INFORMATIKAI JOG HÍRKÖZLÉSI JOG
MÉDIAJOG HÁLÓZATOS IPARÁGAK

Thou Shalt Sample!
Pozitív változások
a samplingelés amerikai gyakorlatában
47. oldal

Úton az információs társadalom felé
– a kormányzati stratégiák tükrében
54. oldal

A közigazgatási bürokrácia digitalizálása
61. oldal

Mit érdemes mérlegelni egy ransomware
támadás elszívését követően,
jogi szabályozás hiányában?
Fizessen, vagy ne fizessen az áldozat
a zsarolóknak?
66. oldal

Az infokommunikációs technológiák
megjelenése az állami anyakönyvezésben
71. oldal

Modernkori problémák: Dizájnvédelem
a képernyőinknek
78. oldal

Klein Tamás – Tóth András (szerk.):
Technológia jog – Robotjog – Cyberjog
86. oldal

A modern technológiák szabályozási
kihívásainak elemzése
Zódi Zsolt: Platformok, robotok és a jog
– Új szabályozási kihívások az információs
társadalomban
87. oldal

71

XV. évfolyam,
2018. december
www.hvgorac.hu

hvgorac
TEMATIKUS JOGI SZAKLAPOK

ELSŐ OLDAL FIRST PAGE

BALOGH Zsolt György 45
Zsolt György BALOGH

TANULMÁNYOK ESSAYS

MEZEI Péter
Thou Shalt Sample! Pozitív változások a samplingelés amerikai gyakorlatában
Thou Shalt Sample! Positive Developments in the US Case Law on Sampling 47

CZÉKMANN Zsolt – RITÓ Evelin
Úton az információs társadalom felé – a kormányzati stratégiák tükrében
On the way to the information society – in the light of governmental strategies 54

CSEH Gergely – PAULOVICS Anita
A közigazgatási bürokrácia digitalizálása
Digitalisation of administrative bureaucracy 61

BARANYA Zsolt
Mit érdemes mérlegelni egy ransomware támadás elszendését követően,
jogi szabályozás hiányában? Fizessen, vagy ne fizessen az áldozat a zsarolóknak?
What should be considered after a ransomware attack, without legislative actions?
Pay or not pay the victim for extortioners? 66

KÁRPÁTI Orsolya
Az infokommunikációs technológiák megjelenése az állami anyakönyvezésben
The appearance of infocommunication technology in civil registration 71

ELSŐ MEGJELENÉS FIRST PUBLICATION

BAKSAY-NAGY György
Modernkori problémák: Dizájnvédelem a képernyőinknek
Problems of the modern age: Design protection for our screens 78

RECENZÍÓ REVIEW

ZÓDI Zsolt
Klein Tamás – Tóth András (szerk.): Technológia jog – Robotjog – Cyberjog. Budapest,
Wolters Kluwer 2018.
Klein Tamás – Tóth András (eds.): Technology law – Law of robots – Cyberlaw. Budapest,
Wolters Kluwer 2018 86

KLEIN Tamás
A modern technológiák szabályozási kihívásainak elemzése
Zódi Zsolt: Platformok, robotok és a jog – Új szabályozási kihívások az információs
társadalomban. Gondolat Kiadó, Budapest, 2018.
Analysis of challenges in regulation related to modern technologies.
Zódi Zsolt: Platforms, robots and law - New regulatory challenges in information society.
Gondolat Kiadó, Budapest, 2018 87

A SZERKESZTŐ-
BIZOTTSÁG
TAGJAI:

Balogh Zsolt György
(a szerkesztőbizottság elnöke)
Grad-Gyenge Anikó
(főszerkesztő)
Czékmann Zsolt
Csáki-Hatalovits Gyula
Görög Márta
Grad-Gyenge Anikó
Jóri András
Kiss Attila
Parti Katalin
Polyák Gábor
Rátai Balázs
Szádeczky Tamás
Szőke Gergely László
Tóth András
Zala Krisztina
(szerkesztőségi titkár)

A FOLYÓIRAT
TANÁCSADÓ
TESTÜLETÉNEK
TAGJAI:

Boytha Györgyné
Faludi Gábor
Gálík Mihály
Gönczöl Tünde
Kovács András
Majtényi László
Ormós Zoltán
Réczicza István
Rozgonyi Krisztina
Sarkady Ildikó
Szántó Tibor
Timár János
Verebics János

IMPRESSZUM

INFOKOMMUNIKÁCIÓ ÉS JOG

XV. évfolyam, 2. szám.

KIADJA: a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.

KIADÓ JOGI SZERKESZTŐJE: Gábor Zsolt

FŐSZERKESZTŐ: Grad-Gyenge Anikó
aniko.gyenge@gmail.com

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

CÍME: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.

1037 Budapest, Montevideo u. 14.

Tel.: 340-2304, 340-2305, Fax: 349-7600

FELELŐS KIADÓ: Frank Ádám

NYOMDAI KIVITELEZÉS: Multiszolg Bt., Vác

ISSN: 1786-0776

Éves előfizetési díj 2019. évre: 7800 Ft (2. szám)

Előfizethető a Kiadó címén és honlapján

WWW.INFOJOG.HU, WWW.HVGORAC.HU

CZÉKMANN ZSOLT – RITÓ EVELIN

ÚTON AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM FELÉ – A KORMÁNYZATI STRATÉGIÁK TÜKRÉBEN¹

A digitális kor beköszönte és az információs társadalom tudatos, kormányzati szinten történő tervezése és kiépítése korántsem esett egybe. A legtöbb európai állam csak a '90-es években kezdi a társadalomirányítás legmagasabb szintjén is kezelni ezt (az akkor már nem is olyan) új jelenséget. Ez pedig egy mai napig tartó tendenciát alapozott meg, nevezetesen egyfajta követő hozzáállást, amely aligha képes lépést tartani² az egyre gyorsuló ütemmel a technológia fejlődésére ilyen mértékben érzékeny területen.³ Jelen tanulmány az aktuális hazai digitális és információs társadalom stratégiai és egyéb, magas szintű kormányzati dokumentumok tükrében vizsgálja a magyar kormányzat válaszait a kor kihívásaira.

Az aktuális helyzet megismeréséhez röviden át kell tekinteni a „kezdetektől” a hazai stratégiaalkotást, így vissza kell tekintenünk az ezerkilencszázkilencvenes évekre. A rendszerváltozás közege nem kedvezett az információs társadalom kialakításának. Egyszerűen nem volt olyan léptékű társadalmi igény és különösen politikai akarat, amely előrébb vitte volna annak ügyét. Az általános vélekedés alapján a kormányzat – amerikai mintára – a piacra, illetve a piaci szereplőkre bízta az információs társadalom kiépítését. Az e területtel való foglalkozás – teljesen érthetően – háttérbe szorult a kilencvenes évek elején az olyan feladatok mögött, mint az új alkotmányos rend kialakítása, megszilárdítása, valamint az új gazdasági, társadalmi berendezkedés megalapozása. Áttörés egyedül az infokommunikációs társadalom egyik alappilléreinek számító információs önrendelkezési jog Alkotmányba történő beiktatása volt az 1989. évi XXX. törvénnyel, amelynek jelentőségét nehéz lenne túlértékelni.

A kezdetekben az Európai Unió stratégiáinak átvétele volt a jellemző jogalkotási tevékenység, inkább megfelelés, sem mint az önálló, nemzet-specifikus valós stratégia kidolgozása.⁴ Az EU erőteljes hatását – az implementációs kötelezettség mellett – a hazai fejlesztések uniós pénzügyi forrásokra utaltsága is gerjesztette. A magyar beruházások az elmúlt évtizedben jelentős mértékben EU pénzekből valósultak meg.⁵ Az eredmény sem maradt el. Ha ugyanis eddig hiányoztak az átfogó tervek az információs társadalom Magyarországi megvalósításához, akkor ezt most bőségesen pótolták. Két évtized alatt közel húsz össztársadalmi, de legalább egy széles körű közép- és hosszú távú stratégia, illetve fejlesztési koncepció született. Egy-egy ilyen dokumentum átlagos regnálása két – három év volt, ami nem tette lehetővé a hatékony megvalósulást, igazi eredmények elérését. Ha összehasonlítjuk a japán 25 éves tervezési ciklussal, vagy az Egyesült Államok Acces America projektjével, akkor nyilvánvaló, hogy az egyes programoknak nem állt rendelkezésére elegendő idő a céljaik eléréséhez. Ez a tendencia részben köszönhető az elmúlt két évtizedben kialakult politikai társadalomtervezési szokásoknak. Nevezetesen: az egyes stratégiai ritkán alapulnak össztársadalmi konszenzuson, sokkal inkább az éppen kormányzó politikai erő álláspontját képviselik, így minden kormány saját stratégiát alkotott figyelmen kívül hagyva a már meglévő terveket. Másrészt az EU diktálta tempó is kényszerpályára állította a tagállamokat, amikor igen gyors ütemezéssel akarta lefaragni hátrányát az IT versenyben, folyamatosan felülvizsgálva saját (korábbi) intézkedési tervét.⁶ E kettős hatás eredménye, hogy a magyar információs társadalom cselekvési tervek nem vagy csak részben teljesíthették

azon feladatukat, miszerint érdemben kijelöljék Magyarországra az infokommunikációs társadalom felé vezető utat.

A magyar információs társadalom stratégiai között – forr alapján – megkülönböztethetünk kormányzati és nem-kormányzati stratégiákat⁷.

Kormányzati stratégiák (1994–2014):

- Nemzeti Informatikai Stratégia (kezdeményezés) – 1994
- Nemzeti Informatikai Stratégia Tanulmány (NIS – 1996)
- Kormányzati Informatikai Stratégia (NKIS – 1998)
- Magyar válasz az Információs Társadalom kihívásaira – 1998
- Tézisek az információs társadalomról – 2000
- Széchenyi Terv – Információs társadalmi fejezet – 2001
- Nemzeti Információs Társadalom Stratégia (NITS – 2001)
- Magyar Információs Társadalom Stratégia (MITS – 2003)
- E-kormányzat 2005 Stratégia és Programterv – 2003
- Nemzeti Szélessávú Stratégia – 2004
- E-közigazgatás 2010 Stratégia – 2007
- Nemzeti (lísszaboni) Akcióprogram – 2007
- Informatikai Átfogó Stratégia – 2008
- IKT szektor iparpolitikai akcióterve – 2009
- Digitális Magyarország Program – vitairat (DMP – 2010)
- Digitális Magyarország Cselekvési Terv (DMCST – 2011)
- Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (NIS 2014)

Nem-kormányzati szervezetek által készített jelentősebb szakgok:

- Magyar Informatikai Charta (Inforum) – 2000
- Infokommunikációs iparpolitikai ajánlás (IT gazdasági szlők széles köre) – 2005
- Informatikai stratégia Magyarországon (MTA) – 2012
- Digitális Magyarország Cselekvési Terv (DMCST – 2011)

A kormányzati stratégia értelemszerűen a kormány elképze tükrözi (vagy legalábbis olyan cselekvési tervet fogalmaz meg, a azonosulni kíván, mint például az Európai Unió éppen aktuális s gjája). Ezzel szemben a nem-kormányzati dokumentumok a gaz gi szektor vagy a civil szervezetek elvárásait jelenítik meg. A str ák fókuszpontjai mindkét dokumentumtípus esetében nagyon h loák, csupán az egyes célterületek prioritásában figyelhető meg rés. Az információs társadalom alappillérei (az infrastruktúra, használói kompetenciák és a szolgáltatások) minden esetben n lennek, illetve kiegészülnek a horizontális tényezővel, azaz a három pillér mellett megjelenő befolyásoló faktorokkal.

Megfigyelhető egyfajta egyenetlen eloszlás az egyes pillér rendelt prioritások között, illetve az egyes dokumentumok pontjainak alakulása is változó képet mutat. Ennek ellenére nyos fókuszpontok állandó jelenléte jelzi, hogy a stratégiák kö: ti kérdései az elmúlt 20 évben fokozatosan kirajzolódtak. Az struktúra-fejlesztés, különösen a központi hálózat és a lakc szélessávú internet kiépítése, a digitális írástudás felzárkózt európai szintre, vagy az e-kormányzati szolgáltatások széles kiépítése kezdetektől jelen van a hazai stratégiákban (és term tesen az EU stratégiákban is), és szignifikánsan megjelennek : tuális átfogó stratégiában, a Nemzeti Infokommunikációs Str 2014–2020-ban is (a továbbiakban: NIS 2014).

A Nemzeti Infokommunikációs Stratégia nem más, mint gyarország válasza az EU2020 stratégiára és egyben az infor ós társadalom kiépítésének következő meghatározó mérföl is, amelynek célja, hogy a jelen EU költségvetési tervezési cikl (2014–2020) meghatározza a fejlesztési irányvonalakat. A NIS – szakítva a korábbi stratégiák puha eszközrendszerével – hi

Czékmann Zsolt intézeti tanszékvezető, egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem ÁJK, Közigazgatási Jogi Tanszék, jogczzs@uni-miskolc.hu
dr. Ritó Evelin doktorandusz, Miskolci Egyetem ÁJK, Közigazgatási Jogi Tanszék, jogrito@uni-miskolc.hu

zott cselekvési tervvel⁸ és indikátorokkal⁹ jelöli ki a hazai infokommunikációs fejlesztések menetét.

A NIS 2014 „... átfogó stratégiai célja a digitális ökoszisztéma kiegyensúlyozott fejlődésének biztosításával az infokommunikációs eszközök és szolgáltatások pozitív versenyképességi, növekedési, foglalkoztatási és esélyegyenlőségi hatásainak biztosítása, összhangban a meghatározó hazai és uniós gazdaságfejlesztési és szakpolitikai dokumentumokkal.”¹⁰ Ezen általános cél elérése érdekében a stratégia – helyesen – kidolgozza az egyes pillérek céljait is:

a) A Digitális infrastruktúra pillér – amely a hazai szélessávú internet lefedettség teljes körű kiépítésére fókuszál – esetében a megfogalmazott cél, hogy az infokommunikációs hálózatokat akadálymentesíteni kell, azaz biztosítani a digitális szolgáltatások folyamatos nyújtását és igénybevételét.

b) A Digitális kompetenciák pillér elsődlegesen a digitális szakadék mélyülésének megállítását és a leszakadó vagy elzárkózó rétegek felzárkóztatását és integrálását jelöli meg célként, vagyis a digitális ökoszisztémából senki sem maradhat ki a digitális írástudatlanság miatt.

c) A Digitális állam pillér az államigazgatás működéséhez szükséges informatikai szolgáltatások stabil és biztonságos működését biztosítja, amely lehetővé teszi az állami igazgatás belső folyamatainak, valamint az ügyfeleket célzó közszolgáltatásoknak a nagyarányú elektronizálását, továbbá az állami érdekkörbe tartozó információk és tartalmak széles körű digitalizációját és nyilvános hozzáférhetővé tételét.

d) Az IKT szektor és az általa biztosított e-szolgáltatásokat igénybe vevő gazdasági szereplők lehetőségeinek további fejlesztése, a szolgáltatási kör bővítése a Digitális gazdaság pillér rendeltetése, valamint a gazdasági szereplők fejlesztési potenciáljának növelése.

A pillérekén túl még számolni kell a Horizontális tényezőkkel, amelyek fejlesztése elengedhetetlen a kitzűzött célok realizálásához. Ezek a Biztonság, eBefogadás és K+F+I, amelyek egy-egy releváns pillérhez kapcsolódva épülnek be a stratégia által felvázolt működési mechanizmusba. Így a Biztonság a Digitális állam pillérhez, az eBefogadás a Digitális kompetenciák pillérhez, míg a K+F+I a Digitális gazdaság pillérhez kapcsolódik.

A stratégia eszközei kontra a magyar valóság

A Stratéga az egyes területeken megjelölt célok eléréséhez meghatározott feladatokat és indikátorokat rendel. A Digitális infrastruktúra pillér esetében az elektronikus hírközlési infrastruktúra rendelkezésre állását a hálózat valamennyi szegmensében (gerinc-, felhordó- és helyi hálózat). Ennek értelmében megfogalmazza az újgenerációs hálózatok fejlesztésének ösztönzését, a 4G és LTE szolgáltatások fejlesztését, a hiányzó felhordó hálózati szakaszok kiépítésének támogatását, a közintézmények hozzáféréseinek fejlesztését és a kormányzati hálózatok konszolidációját. A Digitális infrastruktúra pillért leginkább fiskális eszközök jellemzik, amelynek forrásai részben Uniós pénzeszközök, de a hálózatfejlesztésben a hazai hálózat szolgáltatók aktív részvétele is szükséges. Ezek ösztönzését közpolitikai és szabályozási eszközökkel kívánja a stratégia előmozdítani. Az indikátorok is mutatják, hogy az elsődleges törekvés a 100%-os szélessávú lefedettség elérése 2020-ig (minimum 30 Mbps-os internet-szolgáltatás elérhetősége, illetve a lakosság felének 100 Mbps-os sávszélesség biztosítása). Ezek az értékek még távol vannak az EU 2020-as célértékétől, ami 1 Gbps sávszélességet irányozott elő, ugyanakkor a hazai hálózatok fenntartható fejlesztési terve reálisan nem is bírna el többet. A 2015. év első negyedévének adatai alapján Magyarországon a vezetékes internet előfizetések 34%-a a 2 Mbit/s alatti, további 27%-a pedig a 10 és 30 Mbit/s közötti garanciaolt sávszélességi tartományba tartozott. Az indikátorként jelölt gyors sebességet biztosító tartományokba (30 – 100 Mbit/s és az 100 Mbit/s feletti tartományokba) az előfizetéseknek mindössze a 15%-a sorolható¹¹, holott az infrastruktúra képes lenne jelentősen nagyobb előfizetői kört kiszolgálni¹². A szélessávú internet előfizet-

sek számának alacsony aránya az infrastruktúra alapján potenciális előfizetőkhöz képest felróható a magyar előfizetések kiemelkedően magas árának. Az Európai Bizottság felmérése alapján a tagállamok között Magyarországon a harmadik legdrágább az internet hozzáférés az átlagkeresethez a harmadik legdrágább az internet hozzáférés az átlagkeresethez viszonyítva.¹³ A vezetékes internet mellett a piac legdinamikusabban fejlődő szektora a mobil internetelérést biztosító szolgáltatások, az indikátorértékeket a 4G hálózatok tudják biztosítani, amelyek kiépítésében Magyarország már 90% feletti lefedettséget ért el. (A meghatározó három szolgáltató, a Telekom¹⁴, Telenor¹⁵ és Vodafone¹⁶.) Nemzetközi viszonylatban azonban a mobil internet is kiemelkedően drága hazánkban. Ahhoz, hogy a NIS 2014–2020 célkitűzései megvalósulhassanak nem elég a szélessávú internetelérés biztosítása, azt megfizethetővé is kell tenni.

Az infrastruktúra-fejlesztési indikátorok semmiképpen sem nevezhetők túlzónak, már ha a NIS 2014–2020 célkitűzésekhez viszonyítjuk. Ugyanakkor – habár a hazai helyzetkép alapján a hálózati lefedettség megvalósítható, azonban – az előfizetői potenciál, azaz a tényleges kihasználás ettől lényegesen elmarad. A **Digitális gazdaság pillér** célkitűzéseinek megvalósítása (különösen, ami a kis- és középvállalkozásokat és a globálisan versenyképes IKT szektort érintő elképzeléseket illeti) határozottabb célszámokat igényelhet, ha figyelembe vesszük a fejlődési tendenciákat. Magyarország erősen centralizált struktúrájának oldásában is jelentős szerephez juthat a régiók intenzívebb becsatornázása az újgenerációs hálózat kiépítésébe. Az ország egyes területei közötti jelentős differenciák kiegyenlítése¹⁷ kifejezetten indokolt, mert így az egyes leszakadó régiók versenyképessége is számottevően javítható lenne. A Digitális gazdaság pillér igényli a lakosság, az állami szektor és nem utolsósorban valamennyi gazdasági szereplő mielőbbi bekapcsolását a „hálózatba”, elvégre a hozzáférés lesz az alapja azon szolgáltatásoknak, amelyek megvalósítását és továbbfejlesztését a pillér elősegíteni törekszik. Ennek értelmében két célterületet fogalmaz meg a NIS 2014–2020. Egyrészt az IKT szektor vállalkozásainak fejlesztése, különösen a magasan kvalifikált humán-erőforrás biztosítása a cél (2020-ig a felsőfokú képzésben résztvevők számának +20%-kal történő növelése), ezáltal a napjainkban kimagasló munkaerőhiányt mérsékelné (az IKT szektorban a betöltetlen IKT-álláshelyek számát 1000 alá kell szorítani). A másik célterület a KKV szektor, ahol elsődlegesen a start-up cégek számára a kockázati tőke bevonásának lehetőségeit kell megteremteni. Ez lesz az alapja a hazai szoftver-, és szolgáltatásexport növelésének, ahol legalább 50%-os bővülést kíván elérni a Stratégia. Ehhez a mikro-, és kisvállalkozások internetes jelenlétének bővítése is szükséges, ami egyébként önerőből nem vagy csak korlátozottan valósulhatna meg. Ezen területeken a pénzügyi ösztönzés, mint elsődleges eszköz mellett a közpolitikai eszközök dominálnak (különösen az oktatási, képzési területen). Az indikátorok teljesítésére a legnagyobb veszélyt a hazai vállalatok belső informatizáltsági szintje jelenti, ahol EU szinten se-reghajtok vagyunk,¹⁸ illetve a használt szolgáltatások tekintetében a lemaradás szignifikáns, így különösen fontos lenne nagyobb hangsúlyt fektetni a felzárkóztatásra.

A hazai e-kereskedelem fokozatosan bővül, a lakosság körében egyre népszerűbb az on-line vásárlás, az e-szolgáltatások igénybevétele. Ennek kihasználására kell felkészíteni a mikro- és kisvállalkozásokat, hogy érvényesülni tudjanak a digitális piacon. A szolgáltatások fejlesztésének másik szegmense az állami szolgáltatások köre. A **Digitális állam pillér** célja az állam működését támogató belső infokommunikációs megoldások, a lakossági és vállalkozói célcsoportnak szóló elektronikus közigazgatási szolgáltatások, illetve az állami érdekkörbe tartozó egyéb elektronikus (pl. egészségügyi, oktatási, könyvtári, kulturális örökséghez kapcsolódó vagy az állami adat- és információk vagyon megosztását célzó) közszolgáltatások, valamint e-szolgáltatások biztonsági hátterének biztosítása.¹⁹ A szolgáltatási kör megoszlik a belső állami fejlesztések és IT megoldások alkalmazása (back-office), valamint a gazdasági és civil szektor felé nyújtandó (front-office) szolgáltatások között. A hazai

elektronikus közszolgáltatások aránya folyamatosan növekszik. Ha az EU által is vizsgált CLBPS 12+8 kört vesszük alapul, akkor Magyarország az EU középmezőnyben szerepel. Ugyanakkor a vállalkozások számára nyújtott szolgáltatások tekintetében erőteljes a lemaradásunk.²⁰ Ennek javítása érdekében – a korszerű e-szolgáltatások bevezetése, az elektronikus közszolgáltatások fejlesztése mellett – szükséges a konvergáló technológiai fejlődésre tekintettel a multi-plattform elérhetőség mielőbbi megteremtése, közelebb hozva az állami szolgáltatásokat a felhasználókhöz. Megállapítható, hogy az e-kormányzati portálok látogatottsága folyamatosan emelkedik, az igénybe vett szolgáltatások lassan elérték, egyes esetekben meg is haladták az uniós átlagot, vagyis a rendelkezésre álló szolgáltatásokra a társadalmi igény megvan, azok körének bővítése az elsődleges feladat. A kirajzolódó tendencia jól illeszkedik a NIS 2014–2020 e-kormányzati szolgáltatások elérhetőségével szemben felállított elvárásaihoz, azonban a kérdés az, hogy a változó technológiai környezetre, és a felmerülő új kihívásokra tud-e érdemi választ találni a kormányzati szektor. Különösen nehéz helyzetben lesz a közigazgatás, ha a jelenleg igen fragmentált back-office folyamatokat 2016-ig ki kell váltani egy egységes kormányzati IT-háttérrel, továbbá a felhő alapú szolgáltatások elérhetőségét 50% környékére kell (ene) feltornáznia. A felhőszolgáltatás jogszabályi háttérét az 1422/2012. (X. 4.) sz. Korm. határozat teremtette meg, amely a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.-t jelölte meg a megvalósításért felelős szervezethez. A felhő alapú szolgáltatások az önkormányzatok számára nyújthatnak nagy segítséget²¹, de ehhez fel kell készíteni a hivatalokat az új típusú ügymenetre, ami az önkormányzati szerepek és feladatok jelenlegi átértékelődése mellett érdekes kihívásnak mutatkozik. Ugyanakkor a felhő-technológia nyújthat megoldást egy évtizedek óta visszatérő (és a stratégiában is megnevezett) cél realizálására, a hivatalon belüli papíralapú ügymenet kiszorítására (a papírmentes folyamatoknak a központi közigazgatásban 2020-ig 80%-os arányt kell elérnie)²². Hasonlóan imponáns elhatározás az open source szoftverek számának drasztikus emelése az újonnan bevezetendő szoftverek esetében, mert ez a jelenlegi szolgáltatói kör jelentős átrendeződéséhez vezethet. Jelenleg a nyílt forráskódú szoftverek aránya elenyésző²³. Mind a felhő alapú szolgáltatások, mind pedig a nyílt forráskódú szoftverek elsődlegesen biztonsági kérdéseket vetnek fel. Ez a probléma nem új keletű az e-közszolgáltatások körében, hiszen az ügyfélkaput is legtöbbször a sebezhetősége miatt támadták. A Digitális állam pillér kiegyensúlyozottan használja a szabályozási (interoperabilitás megteremtése, e-hitelesítési rendszerek határokon átnyúló elismerése, adatbázisok együttműködésének biztosítása) és a közpolitikai eszközöket (Szervezett Elektronikus Ügyintézési Szolgáltatások összehangolása, papírmentes elmozdítása) a célok elérésére, de a kulcskérdés a pénzügyi, fiskális eszközök előteremtése és hatékony felhasználása, mert az infrastruktúra mellett kimagaslóan ez a legköltségigényesebb pillére a stratégiának.

A humán oldalra fókuszáló Digitális kompetenciák pillér célja a lakosság, a mikro-, kis- és közepes vállalkozások, valamint a közszférában dolgozók digitális kompetenciáinak fejlesztése. Ennek keretében a stratégia meghatározza azokat a cselekvéseket, amelyek előmozdíthatják a cél elérését, így a digitális írástudatlanság, az alacsony szintű használat és a digitális megosztottság mérséklése mellett az érintettek képessé tételét az infokommunikációs rendszerek bevezetése által előálló lehetőségek felismerésére és kihasználására. Kiemelt figyelmet igényelnek a leszakadó és elzárkózó rétegek, amelyek felzárkóztatása és integrálása szintén prioritásként jelenik meg (eBefogadás).

Az elmúlt években Magyarország fokozatosan felzárkózott az Európai Unió átlagához az internethasználat tekintetében, és ma már a teljes lakosság kétharmada használja a hálózatot napi szinten. Ezzel a tendenciával arányosan növekedett a leszakadó kisebbség és a napi szinten jelenlévők közötti szakadék. Az eBefogadás keretében a leszakadó rétegek (különösen a kiemelten veszélyeztetett csoportok²⁴) integrálásán van a hangsúly. Amíg az internethasználat

fokozatosan növekszik (az infokommunikációs eszközök napi használata már közel 100% a lakosság arányában), addig a felhasználás célja mind az eszközhasználat, mind pedig az internethasználat oldaláról azt mutatja, hogy igen korlátozott mértékben használjuk ki a lehetőségeket.²⁵ Ennek egyik oka (a szolgáltatásoknál már megállapítottakon túl), hogy a felhasználók híján vannak a szükséges képességeknek. Ez a kompetencia-hiány – a tévhitell ellentétben – nem kifejezetten generációs problémákra vezethető vissza, hiszen a fiatal, 14–25 év közötti felhasználók körében is nagyfokú az IT tudatlanság. Fontos jellemző az autodidakta tanulási mód, inkább beszélhetünk készségszerűen alkalmazókról, sem mint tudatos felhasználókról. Az ilyen felhasználók nem vagy csak részben használják ki a technológiában megbúvó lehetőségeket, illetve fokozott veszélynek vannak kitéve. A Digitális kompetencia pillér a hatékonyság növelése és az IT biztonsági kockázatok csökkentése érdekében szorgalmazza a tudatos felhasználók aránya drasztikus növekedésének előmozdítását. A NIS 2014–2020 is három területet határoz meg, ahol szükséges a beavatkozás, mert a lemaradás számottevő és már veszélyezteteti a többi célkitűzés megvalósítását.

A kritikus területek a következők:

- Lakosság digitális kompetenciáinak fejlesztése;
- Mikro- és kisvállalkozások internetes jelenlétének bővítése;
- Digitális kompetenciák fejlesztése a közszférában.

Ennek megfelelően a Stratégia a felnőtt lakosság körében a digitálisan írástudatlanok arányát 2016-ig 30% alá, 2020-ig 20% alá kívánja szorítani, ezzel párhuzamosan a rendszeres internethasználatot 75% fölé kívánja tornáztatni. A felzárkóztatás keretében a hátrányos helyzetűek körében a rendszeres internethasználat legalább 60%-ra történő növelése a cél. A felhasználás körének szélesítése is szükséges, különösen az online vásárlók és/vagy az e-közigazgatást használók számának növelésével.²⁶ 2020-ra valamennyi mikro- és kisvállalkozás számára biztosítani kell az internet hozzáférést, az internetes jelenléttel rendelkező mikro- és kisvállalkozások arányának pedig el kell érnie a vállalkozások 80%-át. A közszférában különösen fontos, hogy az e-közigazgatási szolgáltatások teljes köri ismerete a közszolgálati alkalmazottak körében megvalósuljon. A pillér elsődleges „fegyvere” az oktatás. Ennek a feltételeit kell megteremteni, ami egyaránt igényel közpolitikai és fiskális eszközöket.

NIS 2014–2020 összefoglaló

Az aktuális információs és infokommunikációs stratégia szépen illeszkedik az elmúlt 20 év gyakorlatába. Az EU2020-nak megfelelően, a pénzeszközök maximális kihasználására törekedve az eddigi fókuszpontok mentén képzelni el a tervezési időszakban a teendőket. A dokumentum komplexen kezeli az IT kérdést hazánkban, az eddig megismert problémákra reflektál – habár eszközürendszere potenciálja és megvalósíthatósága több esetben megkérdőjelezhető –, fegyvellemmel a hazai és nemzetközi tendenciákra.

A NIS legnagyobb hiányossága, hogy az információs társadalom kialakítását kormányzati programként kezeli társadalmi program helyett. Éppen ezért kevés szerephez jut a civil szektor és a gazdasági szereplőket is inkább célcsoportként kezeli, sem mint partnertként.

Annyi bizonyos, hogy ha és amennyiben az EU, és Magyarország megvalósítja a célkitűzéseit, akkor komoly lépést tehet az infokommunikációs társadalom építésében.

Ismételten érzékeltetni kell, hogy a különböző stratégiák a mindenkori kormányok elképzeléseit tartalmazzák. A korábbi stratégiák áttüntése esetén megállapítható, hogy a megvalósulás egyik dokumentumnak sem volt erenye, maga a célközönségünk is vitatott. Nem kérdés, hogy kezdetben inkább „a megfelelés az EU felé” ösztönözte a stratégiák készítését, míg később a politikai tandem sülyesztőjében tűnt néhány, az előző kormány által készített dokumentum, csak azért, hogy nagyon hasonló tartalommal, de új köntösben új készüljön. A stratégiák mellett (ellenére) kialakult az a jogszabályi környezet, amely az információs társadalom hazai kiépítésének egy másik vetületét jelen méghozzá a jogalkotás nézőpontjából. Láthatuk, hogy hazánkban igen rövid idő alatt jártak be hosszú utat az elektronikus szolgáltatások

az elektronikus közigazgatás. Véleményünk szerint ebből fakad a legnagyobb probléma is, nevezetesen hogy mindezidáig nem sikerült egy időtálló modellt kidolgozni, de legalábbis elég időt adni egy kialakított szabályozásnak, hogy bizonyítsa életképességét.

A Digitális Jólét Program

A Digitális Jólét Program, amelyek a digitalizáció viszonyaihoz történő alkalmazkodást kívánja megalapozni²⁷ üdítően új szemlélettel viszonyul az IKT kérdéseihez.

A Digitális Jólét Program (a továbbiakban: DJP) alapjait az internetről és a digitális fejlesztésekről szóló nemzeti konzultáció (a továbbiakban: InternetKon) fektette le, amelyet Magyarország miniszterelnöke 2014. október 31. napján hirdetett meg. A 2015 januárjában megkezdett konzultációs folyamat során a Kormány a polgárokkal, a szakmai és civil szervezetekkel, valamint a vállalkozásokkal kívánta megvitatni a magyar internet jövőjét, illetve – szélesebb értelemben – a digitális fejlesztéseket érintő kérdéseket.²⁸ A konzultáció 2015 őszén zárult le, amely során 32 ezer polgár választott a feltehető kérdésekre. A beérkezett válaszokat összesítve megállapították, hogy a résztvevők mindenki számára hozzáférhető és megfizethető internet szolgáltatásra tartottak igényt, továbbá, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kerüljenek felhasználásra az oktatási tevékenységek során. A konzultáció folyamata nemcsak a beérkezett válaszok kiértékeléséből állt, hiszen számos szakmai konferenciára és egyeztetésre is sor került a digitális ökoszisztéma szereplőivel a vonatkozó kormány-előterjesztés elkészítése érdekében.

Az említett folyamat eredményeként létrejött az InternetKon-ról szóló jelentés, valamint az InternetKon eredményeit megvalósító kormány-előterjesztés. A megfogalmazott javaslatok²⁹ között szerepelt például, hogy az internet szolgáltatás áfája csökkenjen 18%-ra, továbbá, hogy minden hazai településen legyen elérhető ingyenes wifi-szolgáltatás, azaz, hogy minden településen legyen legalább egy közintézmény és egy közterület, ahol ingyenesen biztosított a szélessávú wifi-hálózat.³⁰ A válaszadók álláspontja az volt, hogy a Kormány tegye lehetővé a kedvezményes internet-alapcsomag bevezetését, a rászorulókat segítő alapcsomagra jogosultak körét pedig a lehető legszélesebbre kívánták szabni, ráadásul az ebben résztvevők számára nem tettek volna kötelezővé digitális kompetenciaképzést. A javaslat több stratégia kidolgozását kezdeményezte az oktatás, a gyermekvédelem, az export és a startup cégek fejlesztése érdekében.³¹

A DJP végrehajtásáért és lebonyolításáért felelős miniszterelnöki biztos álláspontja szerint szükséges volt az InternetKon, mert a társadalmi véleménynyilvánítás a lehető legnagyobb mértékben segíti elő a digitalizációt.³² A digitális átalakulás átfogó társadalmi

jelenség, amelyet nem lehet kizárólag gazdasági kérdésként, pénzügyi kérdésként, vagy technológiai kérdésként kezelni. A digitalizáció teljes mértékben áthatja a mindennapjainkat, így a folyamatához történő csatlakozás nem választás kérdése, vagyis nem lehet figyelmen kívül hagyni és eltekinteni tőle. A DJP egy olyan széles körű kormányzati program, amely a digitális fejlesztések megvalósítását szolgálja. A program széles körű párbeszédre kíván építeni a nemzeti konzultáció, különböző fórumok, illetve szakmai tanácskozással. A stratégia a megvalósítás érdekében kiemeli az „összefogást”, amely során a kormány, a tudományos műhelyek, a szakmai és érdekképviseleti szervek és a célközönség, a polgárok bevonására koncentrálnak, azonban a sikeresség érdekében elkerülhetetlennek tekinti a kormányzat aktív szerepét. A DJP a NIS 2014 hiányosságát figyelembe véve nagyobb hangsúlyt fektet a társadalom bevonására, ezért a digitális átalakulás középpontjába az embereket állítja, továbbá a digitalizációt nem célként, hanem eszközként kezeli a társadalom anyagi, szellemi és morális jólétének erősítése érdekében.

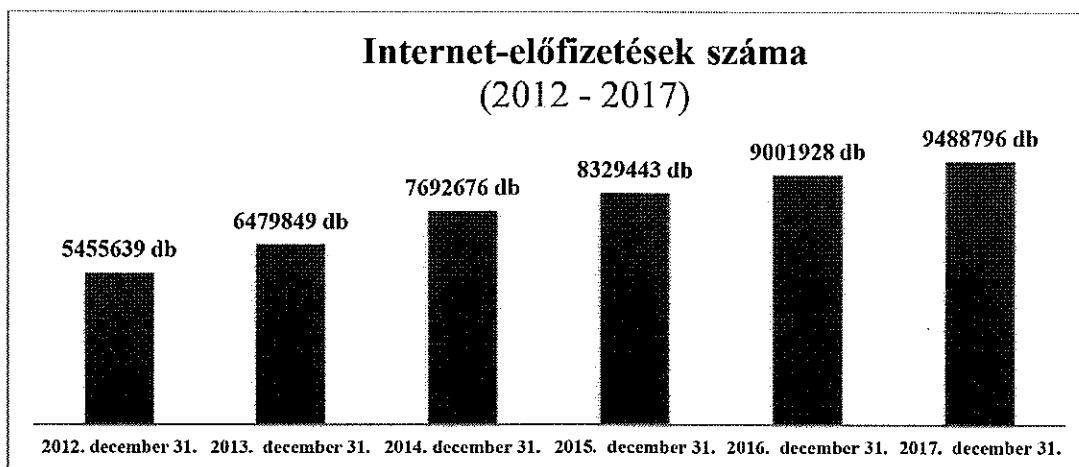
A Kormány 2012/2015. (XII. 29.) Korm. határozatának megfelelően meghatározásra kerültek a következő évek digitális fejlesztési irányait kijelölő stratégiák:

- Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája,
- Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiája,
- Magyarország Digitális Exportfejlesztési Stratégiája,
- Magyarország Digitális Startup Stratégiája.

A 2012/2015. (XII. 29.) Kormányhatározat fő céljai a digitális fejlesztésekhez szükséges erőforrások biztosítása, illetve a digitális átalakulás során felmerülő akadályok lebontása a fogyasztók bekapcsolódása érdekében.

Digitális Jólét Alapcsomag

A felsorolt stratégiákon túl elkészült az Internet Alapcsomag, amely a mindenki számára hozzáférhető, és megfizethető internet szolgáltatást kívánja biztosítani, annak érdekében, hogy az internet minél több polgár számára elérhetővé váljon. Az 1189/2017. (IV. 10.) Korm. határozat a Digitális Jólét Alapcsomag bevezetésével kapcsolatos feladatokról a Digitális Jólét Program elindításával és az annak részeként kidolgozott Digitális Jólét Alapcsomag védjegy formájában történő bevezetésével lehetővé teszi, hogy valamennyi elektronikus hírközlési szolgáltató kínálatában megjelenjen a Digitális Jólét Alapcsomag védjeggyel ellátott szolgáltatása, amely minden eddiginél alacsonyabb havi díjú internet-hozzáférést biztosít. A kidolgozott Alapcsomagnak köszönhetően azok a természetes személyek, akik – például az internetezés ára miatt – eddig nem rendelkeztek internet-hozzáféréssel, meghatározott ideig igénybe vehetik az említett szolgáltatást.

Forrás: saját szerkesztés, a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett adatok alapján
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oni001.html;
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_oni022.html

A diagram jól érzékelteti, hogy a NIS 2014 és a DJP stratégiáinak köszönhetően 2014 januárjától 2017 decemberéig több mint három millió internet előfizetést kötöttek hazánkban. Az említett növekedést nagy mértékben elősegítette azon tény is, hogy az internet-szolgáltatás áfája 2017-ben 18%-ra csökkent. A Digitális Jólét Alapcsomag bevezetése hasznos célt szolgált, hiszen azon polgárok számára is elérhetővé vált az internet-szolgáltatás, akik korábban például szociális helyzetük miatt nem rendelkeztek internet előfizetéssel.

Digitális Oktatási Stratégia

A Stratégia elkészítésének közvetlen előzménye, hogy a DJP-ről szóló 2012/2015. (XII. 29.) Korm. határozat 3. a) pontja felhívta a DJP-vel kapcsolatos kormányzati feladatok összehangolásáért és megvalósításáért felelős miniszterelnöki biztost, hogy – a szükséges tárcaközi egyeztetések mellett – készítse el Magyarország Digitális Oktatási Stratégiáját (a továbbiakban: DOS). Ennek indító oka az a felismerés volt, hogy a digitális átalakulás nem választás kérdése, hiszen egy olyan elkerülhetetlen jelenségről van szó, amelyre mindenkinél fel kell készülnie. Az InternetKon eredményei szerint a polgárok és a szakmai fórumok egyaránt úgy gondolták, hogy a digitális eszközöket és a digitalizáció által nyújtott lehetőségeket be kell vonni az oktatásba, hiszen a digitalizáció hatásai napról napra egyre szélesebb körben megjelennek a hétköznapjainkban is.

Természetesen nem hagyható figyelmen kívül a fiatal generáció versenyképességének és munkaerőpiaci esélyeinek a kérdése sem. Ennek megfelelően a DJP kiemelt területei közé tartozott a DOS elkészítése, hiszen a 21. században nem lehet múlt századi módszerekkel tanítani és tanulni. Ehhez azonban szükséges, hogy a társadalom befogadó legyen az új lehetőségek iránt. A stratégiaalkotás legfontosabb célja az volt, hogy az ágazati stratégiákkal és szakmai célkitűzésekkel összhangban az oktatási rendszer minden szintjén megteremtse a digitális írástudás tényleges elterjesztésének lehetőségét, hozzájárulva Magyarország versenyképességének növeléséhez.³³ A DOS célként tűzte ki olyan digitális iskolák létrehozását, ahol minden pedagógus és diák digitális eszközökkel, digitális hálózaton keresztül dolgozhat, digitális tananyagok segítségével tanulhat és az adminisztráció, valamint a tanárok továbbképzése is digitális alapokon nyugszik. A DJP indulásakor tervek között szerepelt az oktatási rendszer digitális átalakításán túl az oktatók digitális készségeinek fejlesztése is, valamint ingyenes képzések biztosítása minden magyar polgár számára, amellyel biztosítható, hogy a résztvevők digitális alapkészségeiket fejlesszék.³⁴

A DOS megvalósítása nemcsak a polgárok digitális készségeinek fejlesztését segíti elő, hanem a digitális ökoszisztéma valamennyi tényezőjére jelentős hatást gyakorol. A digitalizáció által biztosított szolgáltatások magasabb használati arányai javítják a digitális infrastruktúra kihasználtságát, ezzel együtt a fejlesztések megtérülési mutatóit, ami további fejlesztéseket tesz lehetővé. Ennek érdekében a DOS a teljes magyar oktatási-képzési rendszerre kiterjed.³⁵ Fontos, hogy a digitális oktatás kiemelt szerepet kapjon, mivel a digitális lehetőségek csak akkor biztosíthatják a várt eredményeket, ha a társadalom tagjai rendelkeznek a felhasználásukhoz szükséges készségekkel.

Digitális Gyermekevédelmi Stratégia

A magyar polgárok InternetKon során beküldött válaszait összesítve megállapították: az egyik legnagyobb igény a szülők részéről, hogy a világháló ne fenyegetse gyermekeik biztonságát. Az említett igény teljesítése érdekében megszületett az 1488/2016. (IX. 2.) Korm. határozat, amely rendelkezik a Gyermekek Számára Biztonságos Internetszolgáltatás megteremtéséről, a tudatos és értékteremtő internethasználatról és Magyarország Digitális Gyermekevédelmi Stratégiájáról (a továbbiakban: DGYS). A DGYS megalkotását elengedhetetlenül tette az is, hogy a gyermekek már nem csupán passzív befogadók, mivel az internet használata által aktívan kommunikálnak, ezért saját aktivitásukkal sodorhatják veszélybe magukat. A digita-

lizáció hatására olyan új típusú veszélyforrások jelentek meg az elmúlt években a gyermekek internethasználatával összefüggésben, amelyek új megoldásokat, bizonyos körben új állami eszközrendszert igényelnek.

Természetesen fontos szempont, hogy a fiatal felhasználók megfelelő tájékozottsággal, tudatosan használják a kommunikáció ezen csatornáját. A tudatos internethasználat az egyik legfontosabb, rendkívül összetett képesség. A Stratégia megalkotásának elsődleges célja a gyermekek védelme az internet veszélyes, káros tartalmaitól és módszereitől, valamint a tudatos, értékteremtő internethasználat elősegítése. Kiemelt cél továbbá, hogy az eddigieknél hangsúlyosabban érvényesüljenek a gyermekek védelmét szolgáló szabályok és intézkedések, továbbá, hogy a rendelkezésre álló védelmi mechanizmusok hatékonyan töltsék be funkciójukat. A DGYS középpontjában a gyermekek állnak, azonban a célok elérése érdekében szükséges, hogy minden érintett szereplő – például a gyermekvédelmi intézményrendszer tagjai, a civil szervezetek, a büntető szervezetelek és a köznevelés – együttesen lépjenek fel az internet veszélyeivel szemben.³⁶

A digitális átalakulás egyik legfontosabb kérdése, hogy hogyan tudják a fiatalok az internetet biztonságosan használni. A DGYS megalkotásakor azonban nemcsak arra törekedtek, hogy kiküszöbölhetőek legyenek az internethasználat során a gyermekekre leselkedő kockázatok, hanem, arra is, hogy az internet nyújtotta lehetőségekkel minél hatékonyabban tudjanak élni. Éppen ezért a médiatudatosság fejlesztése is kiemelt szerepet kapott. A DJP célja, hogy a készülő Nemzeti Alaptantervbe (NAT) bekerüljenek a digitális biztonsággal kapcsolatos kérdéskörök, valamint a célok megvalósítása érdekében különböző tudatosító kampányokat szervezzenek, ugyanis a társadalom különböző szereplőinek összefogásai együttesen tehetik sikeressé a stratégia gyakorlati megvalósítását.³⁷

Digitális Exportfejlesztési és a Digitális Startup Stratégia

Az 1491/2016. (IX. 15.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország Digitális Exportfejlesztési Stratégiája (a továbbiakban: DES) olyan szakpolitikai stratégia, amely a digitális termékek intenzív exportnövekedését kívánja elérni. A digitális gazdaság teljesítményének növekedése nagy mértékben hozzájárulhat hazánk gazdaságának fejlődéséhez és a munkahelyek számának növekedéséhez. A stratégia további célkitűzése, hogy erős digitalizációs tudás alakuljon ki Magyarországon, amely intenzív modernizációs hatás fejti ki a gazdaságra és összességében Magyarország a digitalizációs folyamat haszonélvezője legyen.

A DES-sel összefüggésben a 1858/2016. (XII. 27.) Korm. határozattal elfogadásra került Magyarország Digitális Startup Stratégiájáról (a továbbiakban: DSS), melynek célja az innovatív startup vállalkozások létrejöttének és fejlődésének támogatása. A DSS egy hosszú távú stratégia, amely startup központú kívánja fejleszteni Budapestet, illetve a vidéki egyetemi központokat. A Stratégia szerint a digitális gazdaság Magyarország egyik kitörési pontja lehet, ezért a DF és a DSS egyaránt kiemelt jelentőséggel bír. Az érintett társadalmi közigazgatási, szakmai és piaci szereplők bevonásával kidolgozott DSS 2020-ig fogalmazta meg a fejlesztési stratégiát a digitális startup vállalkozásokról, amelynek célja a kiegyensúlyozott fejlődési környezet biztosítása, az együttműködések előtérbe helyezése és finanszírozási források megteremtése. A Stratégia alapján egy olyan szabályozási környezet kialakítása a cél, amely képes befogadni a legújabb technológiák nyújtotta változásokat. A Stratégia valamennyi érintett vállalkozás körében támogatja a digitális, a kommunikációs és marketing kompetenciák fejlesztését és biztosítja, hogy létrejöjjenek az a startup cégeket támogató inkubátorházak, és a mentori hálózatok.³⁸ A célok a megvalósítását két eszköz támogatná a jövőben a DSS Intézkedési Terv, amely a konkrét teendőket határozza meg, illetve a Startup Hungary módszertani és koordinációs központ létrehozása, amely az akciótervet készíti és a közreműködőket irányítja. A stratégia egy víziót határoz meg 2020-ra, vázlatos cél- és es-

közrendszerrel, amelyet majd az Intézkedési terv és a Startup Hungary központ fog részleteiben kialakítani.

Összegezve a DJP-ről és a társult stratégiákról elmondható, hogy elsődlegesen a NIS általános és klasszikus menetrendjéhez képest a hazai sajátosságokra és igényekre igyekeznek a hangsúlyt fektetni. Ez már önmagában is előrelépés a korábbi stratégiákhoz képest, különösen ha figyelembe vesszük a mellé rendelt pénzeszközöket is. A DJP kézzelfogható eredményeire még várni kell, viszont a program sikerét jelzi, hogy 2017-ben kibővítésre és továbbgondolásra került.

Digitális Jólét Program 2.0

A Kormány széles körű szakmai és társadalmi egyeztetést követően³⁹, az 1456/2017. (VII. 19.) Korm.határozattal döntött a Digitális Jólét Program kibővítéséről, a Digitális Jólét Program 2.0 (a továbbiakban: DJP2.0) elfogadásáról. A DJP2.0 a NIS 2014 és a Digitális Nemzet Fejlesztési Programban elért, illetve megvalósítás alatt álló eredményekre építve kívánja megvalósítani a kitűzött célokat.⁴⁰

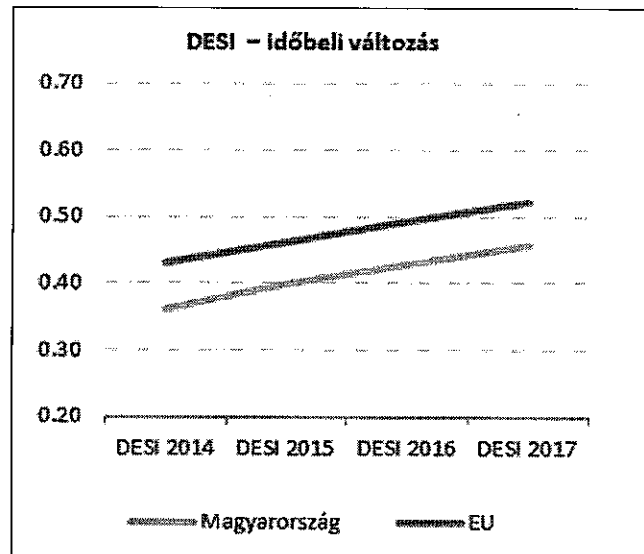
A DJP2.0 alapvetően a digitális infrastruktúrára: a digitális kompetenciákra, a digitális gazdaság és a digitális állam pillérekre épül. A DJP2.0 a digitális infrastruktúra vonatkozásában több intézkedést is kijelölt annak érdekében, hogy az anyagi erőforrások hiánya egyetlen magyar polgárt se zárjon ki a digitális világban történő részvételből. Az említett célt az internethasználat áfájának 5 százalékra csökkentésével, a Digitális Jólét Alapcsomag bevezetésével, valamint az ország minden településén kiépülő ingyenes wifi-szolgáltatással kívánja elérni. A fejlesztést szolgálja továbbá, hogy az idei év végéig minden háztartásba szeretnék eljuttatni a legalább 30 megabit/szekundumos szupergyors internetet⁴¹.

A polgárok és a vállalkozások digitális kompetenciáinak folyamatos fejlesztése érdekében a DJP2.0 keretében cél a digitális kompetencia-fejlesztés hosszú távú, részletes koncepciójának és a digitális kompetenciák részletes mérési rendszerének kidolgozása. A digitális gazdaság vonatkozásában alapvető fontosságú a hazai vállalkozások felkészítése a digitális átalakulásra, azonban a fejlődésnek az egyik legfőbb akadálya a digitálisan képzett munkaerő növekvő hiánya – ezért a DJP2.0 meghatározó eleme a Digitális Munkaerő Program végrehajtása is. A digitális állam szektorban a digitális közigazgatási képzési- és továbbképzési programok kidolgozására és elindítására kerül sor. A DJP2.0 az említett pilléreken túl nagy hangsúlyt fektet a digitalizáció hatásvizsgálatára, az információbiztonsági fejlesztésekre és a smart city – okos város programokra is.⁴² A 21. században a digitalizáció a sikeresség és a gyarapodás egyik legfontosabb eszköze. A sikeres digitális átalakulás lehetőséget teremt arra, hogy Európa élvonalába kerüljünk. A Digitális Jólét Programmal már eddig is számos, korábban nehezen elképzelhetőnek tűnő eredményt sikerült elérni. A DJP2.0 egyik legfontosabb célkitűzése, hogy minden polgárnak, minden vállalkozásnak esélye legyen arra, hogy a digitalizáció folyamatába bekapcsolódjon.

Összegzés

Az Európai Unió minden évben közzéteszi a tagországok digitális társadalmi és fejlettségi szintjére vonatkozó rangsorát. Az Európai Bizottság 2017 márciusában publikálta a DESI statisztikákat, amely szerint Magyarország a 21. helyen állt az Unióban. Magyarország 2014-ben elfogadta a 2014–2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Infokommunikációs Stratégiáját, amely megerősítéseként 2015. vé-

gén elfogadták a Digitális Jólét Programot. A DJP kibővítette és aktualizálta a stratégiát, illetve számos intézkedést határozott meg, valamennyi kulcsfontosságú területen.

Forrás:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/hungary>
(letöltés ideje: 2018. április 15.)

A NIS és a DJP2.0 dokumentum egyaránt azt az ambiciózus célt tűzte maga elé, hogy hazánk a digitalizáció minél több dimenziójában váljon a régió vezető szereplőjévé. A fenti ábra is igazolja, hogy a stratégiáknak köszönhetően hazánk folyamatos, egyenes fejlődést mutat, azonban még így is jelentősen elmarad az Európai Unió átlagától.

A hazai fejlesztések közül kiemelendőnek ítéljük az ingyenes oktatást kínáló pályázati lehetőségeket, amelyek célja a digitális analíztizmus felszámolása, a digitális szakadék csökkentése. Valóban fontos a munkaképes lakosság körében a digitális kompetenciák fejlesztése, mivel ezen készségek nem csak a munkavállalás egyik alapvető feltételévé váltak, hanem a felmérések szerint a digitális készségek terén jelentősen elmaradunk az Európai Unió átlagától. A DOS rendkívül ambiciózus és azt a célt tűzte ki, hogy – megfelelő végrehajtás esetén – 2018-ra el kell érni, 2020-ra pedig meg kell haladni az uniós átlagot. Az említett szakadék felszámolása, azonban nem csak az internethasználók körébe nem tartozó polgárok számának csökkentését jelenti. Legalább ilyen nagy jelentősége lehet a versenyképesség szempontjából az internet felhasználásának eltérő minőségéből eredő szakadéknak is. A cél az, hogy az információs hálózatot a szórakozás helyett/mellett olyan információk felkutatására és felhasználására használjuk, amelyek nagymértékben hozzájárulhatnak az egyéni képességek fejlesztéséhez. Az oktatás fejlesztésén túl arra kell törekedni, hogy az egyes további szektorok képesek legyenek „találkozni egymással” és megfeleljenek a társadalom igényeinek is. A folyamatban lévő hazai stratégiák tervezése és végrehajtása során fel kell kutatni, meg kell vizsgálni és figyelembe kell venni a nemzetközi jó gyakorlatokat, példákat, illetve az együttműködési lehetőségeket, és át kell ültetni a hazai környezetbe, annak érdekében, hogy a kívánt célokat mielőbb meg tudjuk valósítani.

Jegyzetek

- 1 A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú „Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban” című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.
- 2 És ennek a tendenciának az eredménye az olyan stratégiák és jogszabályok, amelyek már a megszületésükkor sem képesek a saját koruk kihívásainak megfelelni.
- 3 Gondoljunk csak a mai napig is nagyjából igaz Moore-törvényre.
- 4 Teljes mértékben egyetérték BUDAI Balázzsal, amikor „szolgai” jelzővel illeti a magyar hozzáállást az EU stratégiaiához. ld. BUDAI (2009) p. 203.
- 5 Az Államreform Operatív Programról és az Elektronikus Közigazgatás Operatív Programról lásd FELBER (2013) pp. 46–64.
- 6 Lásd Az Európai Unió infokommunikációs stratégiája c. fejezet.
- 7 A felsorolás korántsem teljes körű, csak azokra a dokumentumokra koncentrált, amelyek kifejezetten az információs társadalom valamely aspektusára reflektálnak és össz-társadalmi szinten érezhető hatást gyakoroltak (vagy kívántak gyakorolni). Ennek eredménye, hogy olyan releváns dokumentumok, amelyek jelentősége az egyes területeken vitathatatlan, kimaradtak, mert az adott dokumentum prioritásrendszerében nem elsődleges vagy meghatározó szempont az információs társadalom kiépítése vagy fejlesztése, illetve nem központi, hanem valamilyen szűkebb, területi, helyi szinten érvényesülő programok voltak. Ilyen dokumentumok például az e-közigazgatásban megkerülhetetlen jelentőségű Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program 11.0 és 12.0, a Közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztési stratégia 2014–2020, vagy az egyes önkormányzatok IT vagy információs társadalom fejlesztési koncepciói (például: Zalakaros Polgármesteri Hivatala Informatikai Stratégiája, Sopron–Fertőd Kistérség Többcélú Társulása Kistérségi Informatikai Stratégia, a Tolna Megyei Önkormányzat Informatikai Stratégiája).
- 8 NIS 2014 VII. 1. pp. 112–114.
- 9 Uo. V.4. Indikátorok pp. 85–87.
- 10 Uo. V. 1. p. 72.
- 11 Statisztikai Tükör, 2015. június 12. 2015/43. Távközlés, internet, 2015. I. negyedév 3.
- 12 A háztartások mindössze 68%-a rendelkezik internet hozzáféréssel. Forrás: OECD (2015), Internet access (indikator). doi: 10.1787/69c2b997-en (letöltve: 2015. szeptember 7.)
- 13 <http://www.internetet.hu/blog/m%C3%A9regdr%C3%A1ga-a-vezet%C3%A9kes-internet.html> (letöltve: 2015. április 11.)
- 14 <http://www.telekom.hu/mobil/lakossagi/ugyintezes/lefedettség/te> (letöltve: 2015. szeptember 5.)
- 15 <https://www.telenor.hu/internet/lefedettség> (letöltve: 2015. szeptember 5.)
- 16 <http://www.vodafone.hu/lefedetsegi-terkep> (letöltve: 2015. szeptember 5.)
- 17 BOTOS Szilvia: Az új generációs hálózatok fejlettségi és használati jellemzőinek mérése, a fejlesztések gazdasági és vidékfejlesztési aspektusai, PhD értekezés, Debrecen, 2014. pp. 96–104.
- 18 „2010-ben a vállalaton belül keletkezett információkat a magyar vállalkozások 32,7%-a kezelte elektronikus formában, szemben az EU27 51,5%-os adatával (közel 60%-os elmaradás), miközben a magyar vállalkozások csupán 20%-a cserélte át adatát egy másik céggel elektronikus formában.” NIS 2014–2020 p. 41.
- 19 NIS 2014–2020 p. 72.
- 20 TÓZSA István: A hatékony elektronikus kormányzati kommunikáció nemzetközi tapasztalatainak rendszerezése. in: Pro Publico Bono Online, BCE Közigazgatástudományi Kar, Budapest, 2011. p. 25.
- 21 BORDÁS Mária: A cloud computing alkalmazásának szervezeti keretei a magyar közigazgatásban – az Obama-kormány példája alapján, BCE Közigazgatástudományi Kar, Budapest, Pro Publico Bono Online, 2011.
- 22 NIS 2014 p. 86.
- 23 Többszöri elhatározás ellenére sem sikerült eddig érdemben növelni az open source szoftverek arányát, aminek elsődleges oka az interoperabilitás így is kényes helyzetének további romlása (a másik az IT szektor igen erős lobbiképessége). Pedig törekvések voltak, 2011-ben az Információs Társadalom Parlamentje c. konferencián Nyitrai Zsolt államtitkár jelentette be, hogy előkészítenek egy kormányhatározatot, amely rögzíti, hogy a kormányzati szférában az Open Document Format, legyen a kötelezően használandó dokumentumformátum, azonban ez a határozat eddig nem került elfogadásra.
- 24 Az idősebbek, az alacsonyabb iskolai végzettségűek, az alacsony jövedelemmel rendelkezők, a fizikai hátránnyal vagy súlyos betegséggel élők és a hátrányos helyzetű területek, településeken élők.
- 25 A Bizottság 1196/2014/EU rendelete (2014. október 30.) az információs társadalomra vonatkozó közösségi statisztikákról szóló 808/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról eredményeként elkészült felmérés alapján 2014-ben a magyar lakosság mindössze negyede használta ki széles körben az infokommunikációs eszközök nyújtotta lehetőségeket, az interneten pedig még szerényebb, 18% vett igénybe a vizsgált szolgáltatástípustól magas értéknek számító 5–6 szolgáltatást. A lakosság jelentős része mindkét mutatóban csak az alapszintű felhasználás erejéig jutott el. (Forrás: EUROSTAT)
- 26 NIS 2014. p. 85.
- 27 KUN László: Automatizálás a közigazgatásban? – A informatikai alkalmazások trendjei a digitalizáció kiteljesedésének időszakában In: Új Magyar Közigazgatás 2017. X. évf. 3. szám. 71. o.
- 28 Elkészült az InternetKon eredményeit megvalósító kormány-előterjesztés: <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnok-i-kabinetiroda/parlament-i-allamtitkar/hirek/elkeszult-az-internetkon-eredmenyeit-megvalosito-kormany-eloterjesztés>
- 29 Jelen tanulmány terjedelmi okok miatt nem teljes terjedelmében ismerteti a konzultáció eredményeit. A kérdés sor, illetve az eredmények az alábbi hivatkozáson elérhetőek. <http://infoter.eu/cikk/lezarult-az-internetkon20-ime-az-eredmenyei> (letöltve: 2018. április 2.)
- 30 <http://infoter.eu/cikk/lezarult-az-internetkon20-ime-az-eredmenyei> (letöltve: 2018. április 2.)
- 31 <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnok-i-kabinetiroda/parlament-i-allamtitkar/hirek/internetkon-a-digitalis-atlakulas-fontos-eleme> (letöltve: 2018. április 2.)
- 32 <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnok-i-kabinetiroda/digitalis-jolet-program/hirek/minden-magyar-valalkozasra-szamitanak-a-digitalis-jolet-programban> (letöltve: 2018. április 2.)
- 33 <https://djkft.hu/wp-content/uploads/2017/06/Magyarorsz%C3%A1g-Digit%C3%A1lis-Oktat%C3%A1si-Strat%C3%A9gia.pdf> (letöltve: 2018. április 2.)
- 34 <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnok-i-kabinetiroda/digitalis-jolet-program/hirek/elindult-a-szazer-idos-ember-infokommunikacios-kepzeset-szolgaloprogram> (letöltve: 2018. április 2.)
- 35 <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnok-i-kabinetiroda/digitalis-jolet-program/hirek/a-digitalis-oktatas-strategia-lenyege-az-eselyteremes> (letöltve: 2018. április 2.)
- 36 <https://djkft.hu/digitalis-gyermekvedelem/> (letöltve: 2018. április 2.)
- 37 <http://www.xn--infotr-fva.hu/cikk/tegnap-volt-a-bitonsagos-internet-napja> (letöltve: 2018. április 2.)
- 38 <https://www.hwsz.hu/hirek/56621/digitalis-sta-tup-strategia-kormany-vallalkozas-konzultacio-vizio.hln> (letöltve: 2018. április 2.)
- 39 Amelynek pontos részletei közvetlenül nem hozzáférhetőek.
- 40 <http://www.kormany.hu/download/6/6d/2100/DJP20%20Strat%C3%A9giai%20Tanulm%C3%A1ny.pdf> (letöltve: 2018. április 2.)
- 41 <http://www.xn--infotr-fva.hu/cikk/deusch-2018-ra-minden-magyar-haztartasban-lesz-szuep-gyors-net> (letöltve: 2018. április 2.)
- 42 <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnok-i-kabinetiroda/digitalis-jolet-program/hirek/juniusban-utjara-indulhat-a-digitalis-jolet-program-2-0> (letöltve: 2018. április 2.)